

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Evsebivs || De Euangelica pr[a]eparatione

Eusebius <Caesariensis>

[Augsburg], 1522

VD16 E 4299

Liber Decimvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34477

capta Babylone, Carmania principem fecit. De Babylone quoque Abydemus hæc scribit. Omnia inquit illa loca aquis cõtectã fuisse dicunt. Belus autẽ regionẽ siccaste perhibet, & Babyloniã cõdidisse, quæ incenia aquarũ illuuiõne deleta, Nabuchodonosorus restituit, quæ remanent ad hæc Macedonũ tẽpora. Et post pauca, cum principatum ait Nabuchodonosorus accipisset, cõtinuo Babylonem triplici muro quindecim diebus muniuit, & fluuios Armachalem atque Acrachanũ ab Euphrate ortos obstruxit; paludẽ etiã effodit uiginti passuum altitudinis, parasangarũque quadraginta, portasque in ea fecit, quas Riutenẽtes appellabãt, quibus apertis, Babyloniæ cãpos irrigabãt, rubricque maris inundationẽ obstruxit, & Teredonem urbẽ ad sustinẽdos Arabum impetus cõdidit, & in regia pensiles hortos plãtauit. Hæc ab Abydeno sumere placuit. Quoniã legi apud Daniele m Nabuchodonosorẽ in tẽplo suo ambulantẽ arrogantia motum dixisse. An nõ est ita Babylon magna quã ego in potẽtia mea, ad laudẽ gloriæ meæ in domum regni cõstruxi, & adhuc ista loquẽtem euersum fuisse. Ad hæc omnia illa placet afferre, quæ Iosephus in libro de antiqũtate iudaica dixit. Sufficiunt inquit ad ostendendã antiqũtatem iudaicã Syriõrum simul, & Chaldeõrum, & Phœnicũ scripturæ, & Græcorũ innumerabiles hystorici, maxime Theophilus, Theodotus, Mnasses, Aristophanes, Hermogenes, Euemerus, Comon, ac denique Zophirus, quæ omnes & alij forsã cõplures (nec em̃ oia ipse legi) diligẽter de nostris cõscripserũt. quorũ multi & si nõnullis aberrarint, cõmuniter tamen ab omnibus antiqũtati nostræ testimoniũ perhibet, quibus Phalereus, Demetrius, & Phylon senior, quæ carmine cõscripsit, ac Eupolemus nõ lõge absunt a ueritate, quibus uenia danda est, quoniã magnã nostrarũ literarũ peritiã non habuere.

EUSEBII PAMPHILI LIBER DECIMVS.

Acc Iosephus & alia huiusmodi multa, quæ breuitati consulentes p̃termisimus, & ad alia trãsire cõstituimus. Nam quoniã quibus rationibus gentilium fabulis cõtemptis, scripturã Hebræorum suscepimus, dictum est, ac ipsos Græcos, & uitam, & doctrinam Hebræorũ admiratos fuisse, auctoribus suis demonstratum. Age iam de
y claremus

claremus, multa quoque ab Hebraeis Graecos sumplisse. Quemadmodum inquit Geometriam, Arithmeticam, Musicam, Astronomiam, Medicinam: ipsa denique literarum elementa, artesque ceteras a Barbaris, ut postea ostendam, acciperunt, sic de pietate in unum deum, ac reliqua, quae ad utilitatem animae pertinere uidentur dogmata, non aliunde quam a Iudeis, ut paulo post patebit, habuerunt. Quod si quis contendat naturali quadam ratione ipsos ea inuenisse, nec hoc quidem recusabimus. Nam si ea, quae a prophetis Iudei acciperunt, & praecipue clarissimi Graecorum philosophi conscripserunt, diligenter sequi uolumus, non erimus certe accusandi.

Quod Graeci non solum a Barbaris artes, sed alter alterius inuenta dictaque furantes, suo nomini attribuebant.

CAPVT I.

Non autem miretur quisquam, si ab Hebraeis multa eos furatos esse asserimus, cum non modo disciplinas atque artes a Barbaris abstulerint, uerum etiam ad hos usque dies ambitioni seruiunt, alter alterius inuentionem furentur, imo uero nonnulli uniuersa aliorum uolumina suis nominibus ascripserunt. Non sunt mea haec uerba, sed eos ipsos audias, cum alter alterum furti arguant. Quod primum ostendere aggrediamur, ut mores eorum facilius cognoscas. Cum enim ipsi alter ab altero furti honorē sibi arripiat, quo modo abstinere a nostris poterunt? Clamens igitur noster in sexto, aduersus gentes poetarum, philosophorum, historicorum, oratorumque furta praeculis posuit. Textus enim ipsos Orphei, Homeri, Hesiodi, Heracliti, Platonis, Pythagorae, Herodoti, Theopropi, Thucydide, Demosthenis, Aeschinis, Isocratis, aliorumque transcripsit & contulit, reque ipsa ostendit, multos nominibus suis aliorum addidisse uolumina, ueluti Eugramon Cyrenaeus Musaei de Thesprotis librum integrum sibi attribuit, nec solum per utilia a Barbaris dogmata furatos esse, uerum etiam, quae nobis per sanctos uiros miraculose tradita sunt imitatos, fabulis implicuisse: percontanturque ab eis falsa ne sint, quae scribunt, an ueritatis aliquid contineant. Si falsa inquit dicent, ut mendaces contemnemus, si uera, cur ea, quae a Mose ac prophetae facta esse dicuntur, non credunt? Similia enim multa esse nemo ignorat, sicut illud, quod in primis fertur, longo tempore Iouem olim non pluisse, uniuers/

uniuersamq; Græciam aquarum penuria cōfectam Apollinem in/
 terrogasse, qd sibi esset faciundum, respōsumq; oratiōe ipsius Aea/
 ci opus esse. Ascendit igitur rogatus in montem Aeacus, & mūdus
 in cœlum extensis manibus cōmunem patrem omnium inuocauit,
 orauitq; ut ab hac calamitate liberare Græciam dignaretur, quo ad
 huc orante, nubes excitata tonitrua facta, magnaq; uis pluuię sub/
 to erumpens, uniuersam Græciam irrigauit, ita orationibus Aeaci
 fecundissimus Græcis annus tunc fuerat. Hoc inde sumptū esse q̄s
 non uiderit? Et inuocauit Samuel dominum, & dominus uoces &
 pluuiam in diebus messis. Innumerabilia huiusmodi Clemens con/
 scribit, quibus furacitatē Græcorum ostendit: quem si legeris, quan/
 ta sit eorum ambitio nō ignorabis. uerum quoniā iste noster est, ab
 ipsis græcorum philosophis, ut solemus, latrocinia græcorum osten/
 damus. Audias ergo quid de hac ipsa re scripsit Porphyrius in libro
 de studioso auditu. Apud Lōginum inquit ad honorem Platonis,
 ut singulis annis fieri solet, multi simul philosophi cœnabamus, &
 post cœnam, ut sit, colloquebamur. Cum interim inter Causrium
 & Maximum orta dissensio est. Maximus enim Ephorum Theo/
 pompo anteponebat, Causrius uero furem fuisse, nihil a seip̄o scri/
 psisse ostēdebat, ac a Demacho, & Callisthene, & Anaximene plu/
 ra q̄ tria milia commotum sublata, & in concione transposita osten/
 debat. Tūc Apollonius grāmaticus. Ignoras inquit Causri Theo/
 pompum etiā, quē tu laudas, furtis plenum esse. Nam in undecimo
 de Philippo ab Arcopagetico Socratis, quod nihil aut boni, aut ma/
 li aliunde, q̄ a se ip̄is hominibus accidat, ceteraq; huius ad uerbum
 transcripsit. Sed nō orationes solummodo ille furatur, uerum etiam
 aliorū gesta falso alijs tribuit. Nā cum Andro hystoriā diuinationū
 cōscripserit, dicatq; de Pythagora, quod aquā a puteo haustā in Me/
 taponto sitiens, postq̄ bibit, in tertiu diem terremotū fore p̄dixerit.
 Hac om̄ia Theopōpus ad alios transtulit. Pherecidem em̄ Syriā ita
 p̄dixisse asserit, nec in Metaponto, sed in Syria id fuisse dicit. Siba/
 ris quoq; urbis captiuitatē ad Melesnæ urbis causam trāstulit. Tūc
 Nicagoras ego q̄q; inqt cū hystoriā eius legerē, multa ip̄m a Xeno/
 phonte accipisse, mutasseq; ad peius consyderauī. Xenophon em̄
 in quarto Pharnabazī Agesilai collocutionē p̄pter Apollolopha/
 y ij nem

nem Cyziphenū factam ita cōscripsit, ut & dignitas & mores utri/ usq; quomodo legas cerni oculis uideātur. Hanc rem in undecimū historiae Græcæ Theopompus traduxit. Itaq; dicit, ut muta tarda; uideant. Vt enim furtum cælarer, ea interposuit, quæ cūctationem quandam colloquentiū ostendunt, & animatā Xenophontis ora/ tionem corrumpūt. Tum Apollonius. Cur Theopōpum, & Epho/ rum uiros in dicendo tardos furti accusamus, cum Menander quo/ q; similiter fecisse inueniat? Et ab Aristophane grāmatico, qui cū ualde amabat, admonitus fuisse dicat? Vnde Latinus sex libros edi/ dit, quos de Menandri furtis inscripsit, ubi omnia quæ ab alijs acca/ pit, unum in locum cōtulit, sicut Philostratus Alexandrinus de So/ phocle fecit. Cęcilius autē integram ad finem fabulam Antiphonis, quæ louista dicit, a Menandro in Dissidemonem transcriptā osten/ dit. Sed quoniā in hanc rem nescio quomodo incidimus, ego quo/ q; accusare Hyperidem uolo multa fuisse a Demosthene furatum, uerum quoniā eisdem fuerunt temporibus, uestræ puto cōiectu/ re relinquēdum, quisnam ab alio furatus sit. Ego uero Hyperidem existimo, si autem uos Demosthenem ab illo accepisse cōtenditis, laudo, quoniā q̄ accepit, multo præstantiora reddidit. Vituperan/ dum autē Hyperidem duco, si elegantissimā Demosthenis oratio/ nem ad peius cōuertit. Et post pauca, Belanicus etiā inquit, q̄ de mo/ ribus Barbarorū conscripsit, ab Herodoto, & Damasco interceptit, Quid uero aut de Herodoto dicam, qui in secundo ab Hecatæo mi/ lesio multa trāstulit, ueluti de Phœnice, aut de fluuiali equo, de ue/ natione Crocodillorū, aut de Isocrate atq; Demosthene, quorum al/ ter in numularia oratione, alter in oratione aduersus Onetorem, o/ mnia quę de quæstionibus Issæus in oratiōe de hereditate Chilonis dicit, eisdem fere uerbis transtulerint. Aut de Dinarcho, qui multa eisdem uerbis transcripsit. Antimachus etiā poeta, multa furatus ab Homero, parumq; immutata scripsisse inuenit, uerū ne alios fur/ ti crimine accusando, ipse quasi fur rephendi possim, unde hæc ha/ bui dicendum mihi esse uideo. Lysimachus igit̄ duos libros de fur/ tis Ephori cōscripsit. Polionis etiā ad Soteridem epistola extat de Ctosij furtis. Liber etiā eiusdē legitur de simili Herodoti crimine. Et in libro, quem de uestigijs inscripsit, furta Theopompi recitat.

Tum

Tum Profenes alios quidem fures deprehēdistis. Platonem autem cuius solēnitatem tanquā herois celebrantes apud Longinum conuenimus hoc ipsum fecisse uereor enim furti uocabulum dicere, cū de Platone uerba facio, nō deprehēdistis. Quid ais inquit Galietat? Aio inquit quod rebus ip̄is probabo. Et fortassis multo plura inuenirentur, si eorum, qui apud Platonem philosophati sunt, libri omnes reperirent. Nam cum forte his diebus Protagorā de ente librum legerem, aduersus eos, qui unum ens dicunt esse, eadē om̄ino inueni scripta, quæ apud Platonē leguntur. Quod ut ita esse cognoscatis, ip̄um audiat̄is, nouitateq; nanc̄ rei commotus, memoriter omnia tenere studui. His dictis, uerba ipsorum philosophorum conscribit, quibus apertissime furem fuisse Platonem ostendit. Sed factis iam dictum est, quod alter ab altero Græci furentur, & alter alterum studiose redarguat.

Quod disciplinas om̄es & artes a Barbaris Græci acceperūt.

CAPVT. II.

Non est autem ab hac præparatione Euangelica alienum breuiter ostendere, disciplinas omnes & artes a Barbaris Græcos habuisse, ne quis accusare nos audeat, si ab Hebræorum scriptura pietatem didicisse prædicemus, cum qui ueri aliquid apud eos dicere uideantur, nec fabulis Theologiā immiscere, Hebræorum doctrinam plane imitari cognoscantur. Iuniores enim omnes sunt, qui apud græcos recte aliquid philosophati sunt, non hebræis solum, nec Phœnicibus atq; ægyptiis, sed priscis etiam ipsis græcis. Primus enim omnium ex Phœnicia Cadmus Aeginoris filius, mysteria & solēnitates deorum Græciæ tradidit, simulachrorum cōsecrationes etiam & hymnos, deinde ex Thracia Orpheus. Linus etiam & Musæus, quos circa tempora Troiana floruisse asserunt, a quibus nihil aliud quam Aegyptiorum atque Phœnicum falsitas paucis commutata Græciæ commendata est. Quibus quidem in temporibus Pythius, Clarius, Dodonæus maxime colebantur, simulachraq; aliorum deorum atque heroum & tēpla constituebantur. Et post multa sæcula philosophiæ data ita diligenter opera est, ut cum nihil ueri in traditionibus maiorum philosophantes inuenirent, præclara illa maiorum oracula cum authoribus suis

y iij con

cōtempserint, quippe ab illis nullam se consequi utilitatē uidentes, aliena tanq̄ nudi atque pauperes ueritatis & disciplinē non temere scrutabantur, & ab alijs gentibus, quæ utilia ueracq̄ censebant, in omnibus artibus atq̄ disciplinis nō sine labore mutabantur. Nempe ipsi gr̄eci confitentur post Orphea Linum & Mus̄eum antiquissimos, ut ipsi dicunt, theologos, & multorum authores errorū septē quosdam uiros admirabiles adeo sapientia fuisse, ut sapientes uulgo appellati sint, qui omnes temporibus Cyri Persarum regis floruerunt. Quo q̄dem tempore apud Hebræos nouissimi omnium propheta fuerunt annis post troiana tempora pluribus q̄ sexcentis. A Mose autē non paucioribus q̄ mille & quingentis, quod paulo post planius faciemus. Verum ab istis sapientibus nihil aliud q̄ sententię q̄dam commodæ atq̄ breuiter dictæ, ad utilitatem humanę uitę cōpertum est. Magno deinde spacio tēporis interposito, philosophorum genus incēpisse fertur. Pythagoras em̄ primus omnium fuit, quem philosophiæ quoq̄ nomen inuenisse constat. Hunc multi Samium, alij Tyrrenum, alij Syrium, aut tyrium fuisse cōtendunt, ita non plane Græcus maximus, & primus philosophorum ab omnibus dicit̄. Nam Pherecidem doctorem Pythagoræ Syrium omnes fuisse tradunt, quibus non eum solummodo, sed Persarum etiam magos, & Aegyptiorum diuinatores audisse Pythagoram asseratur, eo tempore, quo Iudæorum alij in Babylonem, alij in Aegyptum transmigrarunt. Audiuit autem & Brachmanas Iudæorum philosophos, sic ab alijs Astrologiam, ab alijs Geometriam, ab alijs Musicam, ab alijs Arithmeticam, & aliud ab alijs habuisse. A Græcis autem nihil eum habuisse ausus quispiam est dicere, tanta doctrinæ & bonarum artium penuria in Græcia fuit antequam Pythagoras omnia, quę ab illis collegit, summo studio docuit, & diuinos propterea meruit honores, a quo prima philosophia p̄cessit, quam Italicā quoniam ibi maxime docuit, appellare solent. Secunda est, quam Thales unus de septem sapientibus tradidit, quæ Ionica nominatur. Tertia Cleatica dicitur, cuius Xenophanes colophonius author ascribitur. Thalem autem multi non Græcum, sed Phœnicem dicunt, nonnulli Milesium fuisse arbitrantur, quem tradunt ab Aegyptiorum diuinationibus pleraq̄ accepisse. Solonem uero unum de septem, qui

qui leges Atheniensium cōscripsit, tempore quo Iudæi Aegyptum frequentes habitabant illo peruenisse Plato in Timæo testatur. Quo quidem in libro doceri eum a barbaro uidemus his uerbis. O Solon Solon, Græci semper pueri estis, senex autem nullus unquam Græcorum fuit, ac ideo apud uos nulla disciplina uetus inueniri potest. Plato quoque ipse, cum Italicam philosophiam hauserit, in Aegyptum abiisse traditur, nec breui tempore conuersatus ibi fuisse. Vnde grato animo omnia, quæ optima sunt, a Barbaris se consecutum profitetur. Dicit enim in Epimenide causam fuisse Barbarum illum, qui primus hæc inuenit. Vetusta enim regio inquit, eos aliud qui primi hæc inuenierunt. Longam autem ætatem multi consecuti sunt propter æstiuæ temporis serenitatem, quam Aegyptus maxime atque Syria possidet. Quare ab initio usque ad hæc tempora innumerabilibus annis examinata uere nobis tradita sunt. Deinde subiicit. Fateri autem oportet quicquid a Barbaris Græci acciperunt, ad meliorem illud finem perduxisse. Hæc Plato. Democritus autem multo prius a Barbaris se didicisse his uerbis gloriatur. Ego uero inquit multo plures quam omnes ceteri homines, qui modo sunt, regiones peragraui, multas urbes uidi, sapientes uero audiui, nec quisquam me in demonstratione linearum superare potuit, nec ipsi quidem, qui Arsepedonaptæ apud Aegyptios appellantur. Octoginta enim annos longe a patria disciplinarum amore abfui. Babylonem enim etiam iste & Persas in Aegyptum, ut disceret petijt. Quid de Heraclito, ac de alijs Græcis dicam, per quos omnes illuminatam doctrinam Græciam constat. Nam antequam eorum uatibus & oraculis dæmonum inhiabat, nec aliquid solidæ disciplinæ uestigium continebat. Mirabilia uero Apollinis illa responsa nihil penitus hominibus contulerunt, sed errantes huc atque illuc magno sudore aliena sibi homines congesserunt. Geometriam enim ab Aegyptijs, Astrologiã a Chaldæis, & alia ab alijs acciperunt. Sed nihil unquam tanti mutuati sunt, quanti hoc est, quod ab Hebræis habuerunt, unius enim dei cognitionem inde receperunt, & multitudinem dæmonum suorum spreuerunt. Cur ergo nos incusant, si Hebræorum scripturam Barbaram, ut ipsi dicerent, Græcæ philosophiæ anteposimus? quoniam omnia bona

y iij a bar/

a Barbaris ipsi furati sint, nec quicquā utilitatis a dijs suis habuerūt. Quos iure apud eos multi contempserunt, ut impij dici q̄ demonia venerari maluerint. Cur igitur nos accusant, aut non magis laudant atq; admirantur, qui falsitate cōtemp̄ta, etiam theologiam secuti sumus, quæ sola uera est ab omni falsitate remota. Nam neque in impietatem incidimus, ut multi græcorum sapiētes, nullum Deum colentes, neq; rursus, ut mirabiles philosophi summum deum cognoscētes, multorum falsitatem deorum falsitati permiscuimus. Sed de his alias. Nunc autem non philosophicas solum doctrinas, sed omnia inuenta hominum humanæ uitæ utilia a Barbaris Græcos acceperisse comprobemus. Primus igitur qui literarum elementa Græcis tradidit, Cadmus ex Phœnicia erat, unde Phœnicia literarum elementa prisca poetæ dixerunt. Multi Syros literas primos comperisse afferunt. Syrii autem etiam hebræi sunt. Nam iudea in Syria semper a scriptoribus habita est, & Phœniciam etiam apud prisca appellari cōstat. Temporibus autē nostris palæstinem Syriæ appellant, Argumento autē illud maximo est ab hebræis repertas esse literas ipsarum literarum apud græcos appellatio. Singula enim apud hebræos elementa appellatione significatiua uocant, quod apud Græcos nullo modo fieri potest. Vnde nō esse ab illis inuēta, sed ab illis accepta declarat. Omnes autē literæ apud hebræos uigintidue sunt, quarum prima Aleph dicit, quod latine disciplina dici potest. Secunda Beth, quod domus significat. Tertia Gimel, quod uocis plenitudinē significat. Quarta Daleth, quod librorum dici potest. Quinta Iod, quod uocabulum ista significat, q̄ omnes uoces talē sensum efficiūt, Disciplina domus, plenitudo librorum hæc. Sextum elementū apud eos Va dicit, quæ uox latine in ipsa dici potest. Deinde Cai, quod uocabulum significat uiuit. Septimum, id quod significat uiuens, totum hoc simul in ipsa uiuit uiuetis. Nonum Teth dicit, id est bonum. Decimū Ioth, & interpretat principium. Simul hæc duo bonum principium significat. Undecimū Caph, latine tamē. Duodecimum Labd, quod & postea Sanich, quod interpretatur auxiliū, totū hoc simul ex ipsis significat. Dicit totū simul tamē disce. Deinde sequitur elementum quod Men appellant, quod interpretari potest ex ipsis. deinde Nun, idem sempiternum auxiliū his accedit. Ain, quod latine

tine fontem, aut oculum significat. deinde Phi, quod os dici potest. deinde Sade, quæ uox iustitia interpretari potest. Simul sensus est fons, aut oculus, & os iustitiæ. Elementum deinde accedit Cophi, id est uocatio, deinde Ris, quod caput significat. deinde Sen, quod dentes dicere possumus, postremo Thau, quod signa dici potest. Omnium igitur sensus elementorum hic est, disciplina domus, plenitudo librorum, hæc in ipsa niuit uiuens bonum principium: tamē discere ex ipsis sempiternum auxilium, fons, aut oculus, atq; os iustitiæ, uocatio capitatis, & dentium signa. hæc est elementorum hebraicarum latine dicta sententia, quæ disciplinæ literarum summo opere conuenit, quod apud alias gentes inueniri nequit. Vnde fateri necesse est, non ab alijs quæ ab hebræis literas esse inuentas, Græcos quoque ab hebraicis accepisse, ipsa literarum appellatio significat. hebræi enim Aleph, græci Alpha dicuntur: illi Beth, græci Vita, gamma græci, gimel illi, deinde deltha, illi deltha, isti & alteri zai, alteri zeta, cætera quoque similiter. Vnde patet ab hebræis literas inuentas ad alios & ad græcos tandem peruenisse. Hæc de literis dicta sufficiant. Clæmens quoque cum in similem incidere materiam, Aegyptios ostendit medicinam inuenisse, & Aesculapium amplificasse. Atlantem autem ex Lybia primū nauim construxisse, ac nauigasse: Astrologiā primos Chaldeos, ægyptios deinde didicisse, Phryges autem uolatus primos obseruasse, & Tuscos aruspiciū comperisse, Telmissinos somniorum interpretationem, Thyrenos tubam, Phryges fistulam: ex Phrygiā enim erat Olympus & Marfyas, qui fistulam inuenerunt, Lucernæ usum Aegyptios, qui annum in duodecim partes primi distinxerunt, primique lege non conuenire mulieribus in templis prohibuerunt, nec intrare in templa quæquā a muliere nisi lotum sanxere, Geometriā etiam ipsos inuenisse, Selmentem uero & Damnameneum Iudæos in Cypro primos ferrum inuenisse, ferri autem tincturam aut temperiem, qua robur accipit, delam iudæum comperisse, quāuis Hesiodus Delam ex Scythia fuisse asserat, falcem Thraces comperisse, ut primo peltis equales tres usos, quā Illyrii primo inuenerunt, Cadmū aurimetalla primum in monte Pangeo excogitasse. Quadritemem a Carchidonij primū factam fuisse, cuius architectus Vosporus fuit, Medeam primam tincturam capillorum excogitasse, Pannos

y v nes,

*Hebraicum
Thau, Phryges*

ferri

cadmū

nes, qui Noricum habitant, quos Noropes appellant, aeris usum inuenisse. Olympum ex Mysia, Lydiam harmoniam, Dicordum Assyrios, Sambucam, instrumentum etiam id musicum est, Trogloditas, Marlyam phrygem tricordum, diatanaque harmonia, & myxophrygiam, atque myxodiam, Thamyrinthraca, harmoniacam, doricam, Sydonios triremem, Siculos phormingem, non ualde a cythara differentem. Hac Clamens noster, caeteraque huius a Cydippo Matineo, Antiphane, Aristodemo, ac Aristotele collegisse ait, opera autem precium est a Iosepho etiam Iudaeo nonnulla transcribere. Is enim uir cum de antiquitate iudaica scribit, multo iuniores fuisse graecos ostendit, ac a Barbaris omnia collegisse, diuersaque inter se ac uaria conscripsisse. Verba igitur eius haec sunt. Non possum inquit non admirari eos, qui putant de uetustissimis rebus, solis esse Graecis credendum, nobis autem caeterisque hominibus nullam esse fidem adhibendam. Nam si ab ipsis rebus ueritatem discere uoluerimus, quae a graecis facta inuentaque, siue urbes conditas dixeris, siue artes excogitatas, siue legum sanctiones heri aut nudiustertius, si eum nostris conferas, incoepisse putabis. Scribenda uero historiae curam omnium postremam ipsis fuisse constat. Unde ipsi quoque Chaldaeos, Phoenices, & Aegyptios (non enim libet modo nos quoque istis connumerare) aperte fatentur, uetustissimam firmamque prisca rerum traditionem tenere. Regiones enim habitant, quae minimas continentis regiones patiuntur, multaque opera, ac magno studio semper incubuerunt, omnia praecleara facinora publicis scripturis ab eloquentissimis uiris posteritati commendari. Graeciam uero non ignoramus sapientius deuastatam, rerum gestarum memoriam amisisse, haec nouo genere uiuendi sapientius instituto, a se originem rerum incoepisse putarunt. Literas autem posterice res pene omnibus acceperunt, a Cadmo enim didicisse gloriantur. Nec tamen, aut ex templis, aut loco publico scripturam se habuisse dicere audent, quae id significet. Unde magna quaestio est, utrum Troiani belli temporibus literis uterentur, & paulo post Cadmus uero Milesius, & Arguius Acislaus, qui primi apud Graecos hystoriam scribere aggressi fuerunt, non multo ante Xersis tempora fuisse perhibentur. Praeterea Pherecides Syrius, Pythagoras, & Thales, qui de caelestibus atque diuinis rebus

Emilianus

Acislaus

Acislaus

Acislaus

rebus primi Græci pauca scripserunt ab Aegyptijs & Chaldeis cum/ta didicerunt, quos omnes una uoce Græci uetustissimos omnium predicant. Quomodo igitur suprema arrogantiæ non est sibi solis antiquitatis memoriam attribuere? Aut quis ab ipsis scriptoribus non facile percipiet, nihil certum, sed omnia coniecturis Græcos scripsisse? Pugnant enim inter se omnes, & alter alterius falsitatē redarguit, non est opus ut eos moneam, qui melius me sciunt, quod Ellanicus, contra quem Acusilaus de Genealogijs ediderit, nec ut enumerem in quot, quantisque Hesiodum reprehendit, nec dicam quomodo Ephorus Ellanicum, Timæus Ephorum, Timæum posteriores, Herodotum omnes reprehendunt. Non est necesse de singulis atque minoribus dicere, cum de Persarum in græciam impetu, & de præclaris facinoribus tunc gestis inter se uehementer scriptores discrepent, cum etiã Thucydidem, qui accuratissime suorum temporum conscripsisse hystoriam creditur, quasi mendacem nonnulli accusent. Huius discrepantię, quamuis multę possint esse causę, due tamē mihi præcipue uidentur. Quarum prima & maxima est, quia nullam curam, ut publice præclara facinora scriberentur, græci populi habuerunt, ac ideo magna in scriptoribus mentiendi licentia fuit. Nam ipsi etiam Athenienses, quos & indigenas putant, & diligentiores fuisse constat, primas oïum publicę scripturę leges Draconis de eadē, quæ paulo ante Pisistratū fuit, cōmēdatas fuisse asserunt. Nō oportet de arcadibus dicere, qui quis uetustissimos se oïum prædicent, ultimi tamē oïum literas didicerunt. Quare cum nihil extaret publice, quo & ignari docerent, & mendaces redarguerent, partim ignorantia, partim affectione factum est, ut magna inter scriptores discrepantia inueniatur. Altera causa est, quæ non ueritatis amore, quis ita profiteant, sed eloquentiæ suæ ostentatione, quoniã ueteres scriptores superaturos se facile credebant scribendi laborem sumebant. Ita nonnulli fabulas, nonnulli ciuitatū, aut Regum laudes, aut uirum perationes, nonnulli ueterum scriptorum, ut ipsi eloquentiores uiderentur, emendatione conscripserunt. Vnde fit cum hystoriã scribere profiteant, nō id sed huius oppositum faciant. Veritatis enim hystoriæ signū illud est, ut de eisdem rebus eadē omnes conscribant. Illi uero sic se ueraces uisum iri putarunt, si unusquisque aliter quã ceteri conscripsisset.

scripsisset. Hæc Iosephus. Sed non erit ab re quasi apicem Diodori testimonium afferre. Is igitur in primo his uerbis utitur. Dicendum modo de his est, qui priscis temporibus prudentia doctrinaque clari ad Aegyptum usque profecti sunt. Sacerdotes enim Aegyptiorum in sacris libris scriptum inueniunt Orphea, Musæum, Melampoda, Dædalum, Homerum poetam, Lycurgum, Spartiatem, Solonem Atheniensem, Platonem philosophum, Pythagoram Samium, Eudoxum mathematicum, Democritum Abderitam, Enopidem Chium aegyptum petisse, quorum omnium uestigia, aliorum imagines, aliorum nomina, locis aut instrumentis indita extant, asseruntque uniuersalios, quibus apud grecos claruerunt, ab aegyptiis accepisse. Orphea enim mysteria Dionysi & errores Cereris sic conscripsisse, ut mysteria Osiridos, & errores Isis se habent, nominibus solummodo immutatis. Supplicia uero impiorum apud inferos, & amœnos piorum campos ad imitationem eum fecisse earum rerum, quæ in sepulchris ab aegyptiis geruntur. Quam rem Orpheus primus apud Græcos transtulit, & Homerus amplificat. Melampodem autem aiunt ea, quæ de Saturno & de Titanum pugna dicuntur, ac de alijs deorum calamitatibus ab Aegypto in Græciam traduxisse. Dædalum autem affirmant uolutiones Labyrinthi fuisse imitatum, qui usque ad hæc tempora in Aegypto permanet a Mendote: uel sicut quidam dicunt, a rege Maro multis annis ante Minoem constructus, cuius rei signum est statuarum numerus, quas Dædalus apud grecos confinxit, neque enim plures neque pauciores sunt, quam apud Aegyptios sint. Ita quoque esse inde maxime patere aiunt, quod in Memphyde Prophylea Vulcani Dædalo architecto facta ostendunt. Quo quidem ope adeo admirabilis ingenij uisus, ut lingnea eum statua donauerint, quæ in eodem Vulcani templo conspicitur. Adeo enim superauit Aegyptios, a quibus didicit, ut propter multa, quæ adinuenit honores diuinos apud eos consecutus sit. Templum enim Dædali ad hæc usque tempora in insula quadam iuxta Memphim summo opere colitur. Argumenta quoque nonnulla solent afferre, quibus fuisse in Aegypto Homerum plane ostendunt, ac maxime, quia Heleneam scripsit potionem Thelemacho apud Menelaum hospitanti præbuisse, qua factum est, ut calamitatum suarum obliuisceret. Quam quidem potionem ab Aegyptiis dicit

poeta

poeta Helenam a Polymnesta quadam Thanis uxore didicisse. Nā usq; ad nostra tēpora solā Diospoliticae mulieres iram atq; mœstī-
tiam potionibus sedare nesciunt. Diospolis autem Thebæ sunt. Ve-
nerem quoq; aureā Homertus appellat, quo nomine uulgo ab aegy-
ptijs nominantur, & lucus Veneris aureæ apud eos adhuc inuenit.
Lycurgum similiter Platonem, atq; Solonem, multa in libris atque
legibus suis conscripsisse patet, quæ ante illorum tempora Aegyptij
habuerunt. Pythagoram quoq; Geometriam, & Arithmeticam ab
eis didicisse, & animæ in cætera animalium migrationē a dogmati-
bus Aegyptior; sumpsisse. Democritum 70 putant quinquennio
in Aegypto cōuersatum, multa inde didicisse. Enopidem quoq; ab
Aegyptijs astrologis, & alia cōplura, & obliuationē zodiaci per-
cepisse. Eudoxum etiam ab Aegypto in Græciam multas astrolo-
giæ rationes trāstulisse. Teraculem similiter atq; Theodorum Rhe-
ti filios, qui simulachrū Apollinis pythij fabricati sunt, quicq; singen-
do apud priscos omnes excelluerunt, multis annis in Aegypto uer-
satos contendunt. Hæc a Diodoro sumpta sufficiant. Si ergo ab o-
mnibus barbaris qcunq; clari apud Græcos fuerunt, non pauca ne-
q; minima acceperunt nec idcirco quispiam eos accusauit, cur nos
accusant, qui uera pietate cōmori, scripturā hebræor; cōplectimur.

De antiquitate Mosi, ac Prophetarum. CAP. III.

Verum neforte, quoniam cognitionē unius dei Hebræos
solummodo uere habuisse diximus, ac ab eis cæteros, si
quid hac de re præter Hebræos uere senserunt, accepisse
cōtendimus, ne quis unquam aliter actum putet, ac a gre-
cis Iudæos hoc habuisse dogma contendant, declarandum est, qui-
bus temporibus Moses & prophætæ fuerunt. Plurimi ergo (peruti-
lis namq; res est) de antiquitate Mosi & pphætarum scripserunt, a
quibus nonnulla transcribam, q̄uis ipse noua uia rationeq; usus hoc
modo rem disponere statui. Nemo inficias ibit imperatoris Roma-
norum Augusti temporibus Saluatoris nostri; natiuitatem fuisse,
doctrinamq; quintodecimo Tyberij Cæsaris anno Euangelicā in-
cepisse. Si quis ergo ab hoc Tyberij anno ad superiora scandēs, dili-
gēter usq; ad Darium Persarum regem, & restitutionem templi p-
ueniet, quingentos quadraginta octo annos inter Tyberij & secun-
dum

dum Darij annum interfuisse comperiet. Secundus enim Darij annus, sexagesime quintæ olympiadis primus fuit. Tyberij autē quintusdecimus ducentesima quintæ, ac primæ olympiadis quartus inuenitur. Ita centum ac triginta septem olympiades interfuisse manifeste uidentur, qui numerus quaternario auctus, quadriennium enim olympiadi attribuitur, quingentos quadraginta octo annos effecit. In secundo autem anno Darij septuagesimus Hierosolymorum, & templi destructionis fuit, ut Iudæorum hystoria ostendit. Quod si a secundo Darij anno ad primam olympiadem percurras, olympiades quidem, lxxiii, annos, cclvi, interfuisse comperies. Quos quidem annos, si ab ultimo desolationis anno, ac restorationis principio ascendendo auferas ad quinquagesimum annum Ozia Iudæorum regis, quo tempore Isaias & Osce prophetarunt, omnino peruenies. Ita prima olympias Isaiæ temporibus fuisse inuenitur. Inde autē a prima olympiade usque ad captiuitatem Troiæ, ut Græcorum ipsorum hystoria significant, quadringenti ac quinquaginta anni colliguntur, quem annorum numerum a quinquagesimo Ozia anno similiter auferendo, ad tertium annum Labdonis Iudæorum iudicis peruenies. Ita Troianæ urbis destructio septem annis anteq̃ Sanson Hebræos iudicasset, fuisse ostenditur, quem corporis robore inuictum fuisse, ut Herculem Græci scribunt, Hebræi testantur. Inde a captiuitate Troiana, si quadringentos ascendendo annos auferas, ad Mosem & terrigenam Cecropem deuenies. Omnia uero, quæ apud Græcos mirabilia narrantur, post Cecropem fuisse constat. Nam Deucalionis diluuium, Phaetontis incendium, natiuitas Erichthonij, Proserpinæ raptus, Cereris mysteria, Eleusinorum constitutio, Triptolemi factio, Europæ raptus a Ioue, Apollinis partus, Cadmi ad Thebas aduentus, & ad hæc iuniores illi Dionysus, & Minos, Aesculapius, Perseus, Dioscuroi, Hercules post Cecropem omnes fuerunt. Quare omnibus his multo uetustior Mosem fuisse confirmatur. A Mose uero usque ad primum annum uite Habraam quingentos ac quingentes annos comperio, quos si a Cecropis regno ad superiora auferas, ad Assyrium Ninum tandem peruenies, quem aiunt primum toti Asia, India solum excepta, regnasse, a cuius nomine ciuitas Ninus appellata est, quam Iudæi Niniuen dicunt. Eo tempore Zoro-

astes

astes magus apud Bactrios regnabat. Nino autem uxor Semiramis successit. Nini ergo atque Semiramidos Zoroastiscq; temporibus Habraam fuisse constat. Nam hæc omnia nobis certis rationibus in eo libro demonstrata sunt, quem de Temporibus inscripsimus. Vtar autem impræsentiarum Porphyrij de uetustate Mosi testimonio, illius uidelicet, qui Hebræorum atque Christianorum inimicissimus odij cumulo, ipsum quoque Mosem atque prophetas, improbè petere uerbis ausus est. Sic enim inimicorum testimonio uetustas Mosi magis comprobabitur. In quarto ergo eorum, quos aduersus nos libros euomit, his uerbis utitur, Narrat autem Iudæorum hystoriam, uerissime, quoniam & locorum, & uirorum nomina similiter atque ipsi posuit Sachoniatho Berutius, qui earum rerum omnium monumenta ab Hierobalto, Dei Leui sacerdote asserit habuisse. Quam quidem hystoriam Belbalo Berutiorum regi inscripsit, quorum uirorum tempora, multo ante Troiana tempora fuisse comperiuntur. Is Sachoniatho Phœnicum lingua partim a singularum urbium annalibus, partim a libris sacris, qui templis dedicari solebant, collegit ingenio, quem non multo post Mosem Semiramidos temporibus fuisse scriptum est. Hæc Porphyrius. Si ergo Semiramidos temporibus Sachoniatho fuit, eam uero multo ante troianam calamitatem fuisse perhibetur, An erit Sachoniatho quoque troianis temporibus multo uetustior? Sachoniathonem uero ab alijs collegisse hystoriam, ipse Porphyrius testatur, quos & ipsos iuniores Mose fuisse concedendum est. Sed ponamus etiam eisdem temporibus Mosi Sachoniathonem fuisse, quoniam tamen Moses Semiramidos temporibus huius Philosophi testimonio comperitur, quando nos Habraam fuisse contendimus. Antiquior est Moses secundum Porphyrium, quam ipsi opinantur. Fuit autem Semiramis octingentis annis ante troiana tempora. Quare Moses quoque similiter. Primus uero apud Argiuos Inachus regnauit, quando nec ciuitas, nec nomen Atheniense erat. Primus autem Argiuorum rex quinti Assyriorum regis temporibus fuit ceterum quinquaginta annos post Mosem atq; Semiramidem, in quibus nihil apud Græcos illustre factum inuenit. Quadringentis autem annis & quinquaginta

quaginta fere post Semiramidē primus apud Athenienses Cecrops
 indigena, ut ipsi dicunt, regnavit. Triopa septimo post Inachum re/
 gnante apud Argiuos, & post Inachi autem tempore Ogygium di/
 citur diluuium fuisse. Et Apis apud Aegyptios primus Deus appel/
 latus est, & Inachi filia, quam Isidem Aegyptij nominarunt. Prome/
 theus quoq; & Atlas illis temporibus fuerunt. A Cecrope autē usq;
 ad Troianorum calamitatem paulo pauciores q̄ quadringenti anni
 colliguntur, in quibus diluuium Deucalionis, & incendium Phae/
 thontis fuisse nō ignoramus, Cecrops autem primus Deum Iouem
 appellasse fertur, & aram instituisse primus, & simulachrum Palla/
 dis erexisse. Post Cecropem autem Dij graecorum omnes nati fuis/
 se uidentur. Ita ad Troiana tempora a temporibus Mosi plures quā
 octingenti anni Porphyrij testimonio fuisse comperiunt. Homerū
 uero atq; Hesiodum multo iuniores Troia fuisse manifestum est.
 Pythagoram uero & Democritum in quinquagesima olympiade
 septingentis fere annis post Troiam fuisse constat. Quare huius phi/
 losophi autoritate mille quingentisq; annis ante graecorum philo/
 sophos Moses fuit. Verum quoniā multi praecleari apud nos uiri, at/
 q; doctissimi Iudaeorum antiquitatē certis uerisq; argumentis pro/
 barunt, quorum alij a Graecis, alij a Chaldaeis atque Aegyptijs, nō/
 nulli etiam a Phoenicibus atque Hebraeis propositum suum appro/
 barunt, imo uero cuncta simul conferentes, mirabili ratione ac uia,
 singularum gētium p̄clara facinora, quae in eisdem tēporibus gesta
 sunt, collegerunt: eorum nonnullas uoces uerbaq; transcribam, ne
 laborum suorum fructu authores priuent. Vtar autem testimonio
 multorum, ut ex omnibus Hebraeorū uetustas indubitata habeat.
 Africanus igitur in tertio annalium, his uerbis utitur. Vsq; ad olym/
 piadas nihil exploratum in hystoria Graecorum inuenit, sed omnia
 confusis cōscripta tēporibus sunt. Post olympiadas uero, quoniam
 quadriennio diligentissime omnia notabantur, nulla penitus cōfu/
 sio temporum fit. Quare p̄clara fabulosaq; facinora, quae ante primā
 olympiadem fuerūt, summatim colligā. Quae uero post gesta sunt,
 ita cum Hebraicis, Persicisq; hystorijs conferam, ut ea quae in eodē
 tempore fuerint, aperte significem. Hebraeorum igitur in Babylo/
 nem migratio, a Nabuchodonosore facta, septuaginta durauit an/
 nos.

nos, Cyrus regnavit olympiade quinquagesima quinta a Diodori Thalicoſtoris Polybij Phlegetōtisq; historijs patet, quo anno Iesus filius Ioseph primam particularemq; deductionem populi fecit, ut apud Esdras Iudæum conscriptum est. Verum ista, ut dixi, propter olympiacum certitudinem eodem modo ab omnibus conscripta sunt, cum nullam omnino cōfusionem patiantur. Ab Ogyge autem indigena, cuius temporibus primum & maximum diluuium in Attica fuit, & Phoroneus Argiuis regnabat, usq; ad primā olympiadem anni fuere mille atq; uiginti. Ita enim omnes asserunt, q̄ Athenensium annales conscripserunt. Ellanicus dico atq; Philochorus. Castor etiam & Thalus in hoc cōueniunt, qui Syriam historiam diligenter tractarunt. Diodorus quoq; qui orbis historiam in bibliothecis contulit, alijsq; permulti. Et post pauca. Dicimus ergo Ogygem, a quo primum diluuium nominatum Ogygium est temporibus Mosi fuisse. quod hoc pacto probamus, Ab Ogyge, ut diximus, mille uigintiq; anni usq; ad primam olympiadem fuerunt, a qua usq; ad quinquagesimam quintā olympiadem, id est usq; ad primum annum Cyri Persarum regis, & iudaici populi reductionē anni fuerunt. ccx. & vij. Quare ab Ogyge ad Cyrum mille ducenti. xxxvij fuerunt, quos si auferes ascendendo ad annum illum peruenies, quo ab Aegypto Moses populum eduxit. Fuit ergo Moses Ogygij temporibus, a quo Eleusis cōdita est. Atticos igitur annos ab ista sumamus. Et post pauca. Ogygem v̄o propter uastationem diluuij centum nonagintanouem annis usq; ad Cecropem Attica sine rege, & pene deserta fuisse perhibetur. Actem enim quem post Ogygem fuisse nonnulli fingunt, ceterosq; usq; ad Cecropem nuda solummodo esse nomina Philochorus scribit, & post aliqua computatiōe annorum a iudaica scriptura diligētius facta. A Mose igitur inquit usq; ad Cyrum mille. ccxxxvij. anni colliguntur. Quod ab Ogyge ad Cyrum etiam secundum Græcorum historicos colligi demonstrauimus. Sed Græcorum etiam nonnulli hoc ipsum testantur. Polemon enim in primo Græcarum historiarum. Temporibus inquit Apidos Phoronei filij magna pars Aegyptij exercitus ab Aegypto expulsa, in Palestina Syria non longe ab Arabia habitauit. Apion etiam Possidonij filius, grammaticorum omnium diligentissimus, z historie

historia perscrutator in quarto historiarum, & in libro aduersus Iudaeos Inacho inquit regnante apud Argiuos, & Amasi apud aegyptios Iudaei duce Mose, ab aegyptijs defecerunt. Herodotus quoque Amasidos & defectionis huius in secundo mentionem facit, iudeorum etiam quodammodo meminit, cum Syrios dicat, qui Palaestynam habitant circumcidi solere. Ptolemaeus praeterea Mendesium, quae aegyptiorum historia ab initio conscripsit, his ita conuenit, ceterisque omnes, ut minima quaedam annorum differentia esse uideatur. Ita notabilia gesta mirabilisque Graecorum, siue uera, siue ficta, post Mosem fuisse comperiuntur. Visum est autem mihi a tempore regni Attici, res graecorum Hebraicis conferre. Primo igitur Ogyge anno, quo usque ad primam olympiadem mille ac uiginti fuisse ostendimus exitus Iudaeorum ab aegypto factus est, & in Attica Ogygium illud diluuium, neque id iniuria. Cum enim ira dei grandine ac tempestatibus percuterentur aegyptij, non poterant aliquae partes etiam orbis non commoueri, Attica praecipue, quia coloni aegyptiorum, ut multi alij, & Theopompus in Tricarano affirmat, Athenienses fuerunt. Post quattuor autem & nonaginta annos, Prometheus fuisse a nonnullis dicitur, quem sinxisse homines fabulantur atque formasse, quoniam sapientia eloquentiaque suae bestiarum uita in ciuilem transformauit. Haec Africanus, Tacianus uero, qui se ipsum in assyria regione natum dicit, uir lingua graeca doctissimus, Graecis omnibus Mosem antiquitate anteponebat, de Homero inquit Stesimbrotus, Thasius, Callimachus, Colophonius, Reginus, Theagenes, qui fuit Cambysae temporibus, & Herodotus Halicarnasseus, alijque complures scripserunt. Sed quoniam aliter alij tradiderunt, quibus fuerit temporibus, affirmare non possumus. Crates enim ante reductionem Herculidarum octuaginta post Troiana tempora annos floruisse contendit, Eratosthenes post centum annos, Aristarchus quando Ionica colonia deducebatur centum & quadraginta annos post destructionem Troianam, Philochorus Architippi atheniensium principis tempore centum & octuaginta annis post captiuitatem Troianam, Apollodorus ducentis & quadraginta post Troiana tempora, nonnulli in prima olympiade quadringentis annis post Ilij euerfionem, alij Archilochi aequalem fuisse contendunt, qui fuit olympiade uigesimaliter

tia temporibus Gyge regis Lydorum. Sed hæc relinquuntur. Nam
 quando ita confuse de temporibus scribitur, uniuersa historia titu-
 bat. Sed ponamus Homerum ipius Agamemnonis temporibus fu-
 isse. Moses enim modo non multo ante illa tempora, uerum etiã an-
 te Dardanum fuit, Vtar autem testimonio Chaldaeorum, Phœni-
 cum, & ægyptiorum. Berofus enim uir Babylonius sacerdos, mul-
 to antiquiorem troiano bello Mosem fuisse scripsit. Theodotus au-
 tem, Ipsicrates, Mochus, Phœnices fuerunt, quorum historiã in gre-
 cam linguam Aditus uir disertus traduxit, ubi scribitur Troianum
 bellum paulo ante tempora Salomonis fuisse, ægyptios omnes sciunt
 magnam temporum diligentiam semper habuisse, quorum annales
 Ptolemæus nō rex, sed Mendefius sacerdos a sacris libris collegit ac
 ædidi. Is regnante Amoside apud ægyptios Mose duce Iudæorum
 exitum ab ægypto fuisse affirmat, Amasimq; fuisse tunc dicit quan-
 do Inachus in agris regnabat. Apion etiam grammaticus, Inachum
 & Amasidem eisdem temporibus fuisse affirmat. Fuerunt autem ab
 Inacho ad bellum Troianum generatiões uiginti. Quare ante Ilia-
 cum bellum quadringentis ad minus annis ipsum fuisse conceden-
 dum est. Si igitur post Inachum omnia præclara facinora Græcorum
 fuerunt, necessario etiam post Mosem fuerunt. Inachus em̄ primus
 Argis, ut diximus, regnauit: deinde Phoroneus quãdo Ogygium
 in attica diluuium fuit. Apis postea, deinde argiuis Crassus, Phor-
 basq; regnarunt, quo tempore Actæus, a quo Actæa regio atheni-
 ensium appellata est. Triopas deinde argis regnauit, quãdo Prome-
 theus, Epimetheus, Atlas, Io, & biformis Cecrops fuisse traduntur.
 Post Triopam Crotopus regnauit, tēporibus cuius Phaetontis in-
 cendium, & Deucalionis diluuium fuit. Sthenalo postea regnante,
 Danaus in Pelopōnensum uenit, & Dardanus Dardaniã condidit,
 & ex Phœnicia Europa rapta fuerat, Danaus postea regnauit, De-
 inde Lyceus, quo regnante, Proserpina rapitur. Cadmus Thebas
 condidit, qui Græcis literas tradidisse una uoce ab om̄ibus dicitur.
 Minos in Creta regnat. Proetus postea regnauit, quãdo Eumolpus
 atheniensibus bellū intulit. deinde Acrisius, cuius tēpore a Phrygia
 in Græciam Pelos transfuit. Ion Athenas petijt. Secundus Cecrops
 floruit, Perseus postea regnauit, & p̄clara gessit facinora. Euristeus

Atreus atq; Agamemnon, qui decimo atq; octauo sui regni anno urbem troianam expugnauit, Quare omnibus dijs ac her oibus graecorum multo uetustior Moses inuenitur, & oportet seniori, a quo iuniores hauserunt, multo magis credere. Non enim Homero solummodo Moses superior, uerumetiam omnibus, qui aliquid apud grecos scripsere, Quippe Cadmus, a quo literas graeci habuerunt, multo posterior Mose inuenitur. Scripserunt autem apud graecos ante Homerum, Linus, Philammon, Thamyris, Amphion, Orpheus, Musaeus, Demodotus, Phemius, Sybilla, Epimenides cretensis, qui Spartam petijt, Aristaeus praconeseus, Abolus, Centaurus, Isatis, Orimon, Euculus cyprius, Orius Samius, & Atheniensis pnetida. Linum igitur Herculis magistrum fuisse constat, qui ante Troianum bellum una fuit generatione. Tlepolemus enim filius eius cum Agamemnone in Ilium militauit. Orpheus autem aequalis Herculi fuit, quem Musaeus audiuit. Amphion duabus generationibus Troianum bellum praecessit, Demodochus uero atq; Phenus alter in Ithaca, alter apud Pheacas troiani belli temporibus uiuebant. Thamyris etiam, & Philammon non ante ipsos fuerunt. Sed de poetis satis dictum est. Nunc de his scribamus, qui apud grecos sapientes habitusunt. Minos igitur, qui sapientia & legum solertia caeteris omnibus excelluisse uidetur Lyncei temporibus, qui post Danaum Argis regnauit undecima generatione post Inachum fuit. Lycurgus autem centum annis ante primam olympiadem leges Lacedaemonijs dedit. Dracon in olympiade trigesima sexta, leges Atheniensibus tulit, Pythagoras in sexagesima & secunda floruit. Ostendimus autem in superioribus quadringentis & septem annis post Ilij euerfionem, olympiadas incepisse. Thales uetustissimus omnium, qui septem sapientes appellantur, in quinquagesima uiuebat olympiade. Haec taceamus, nunc Clementem audiamus. Apion inquit grammaticus uir hystoriae peritissimus, qui Plistonices nominatus fuit, acerrimus iudaeorum hostis, adeo ut etiam aduersus eos uolumen adiderit. Nec iniuria, egyptius enim erat Ptolemaum, Mendesium sacerdotem, qui tria uolumina de rebus gestis Aegyptiorum edidit, testem adducit, quod Amosis, qui Auarin aegyptiorum urbem euertit, & Inachus Argiuorum rex eisdem temporibus fuerunt. Quo quidem Amoside regnante

gnantē ab ægypto Mose duce, Judæos pfugisse confirmat. Res au-
 rem Argolicas, quę ab Inacho cœperunt Dionysus Halicarnasseus
 in libro de temporibus omnium gręcarum rerum uetustissimas fuisse
 ostendit. Ab Inacho autem ad troiana tempora uiginti genera-
 tiones connumerant, anni ad minus quadringenti. Assyriorum au-
 tem regnū antiquius cæteris omnibus fuisse constat, cuius quadrin-
 gentesimo atq; secundo anno, trigesimo scilicet atq; secundo Belu-
 chi octauū Mose ducente populus ab ægypto exiuit, Inacho Argi-
 uis & Amoside in egypto regnante, post Inachum Phoroneus Ar-
 gis regnauit quādo Ogygium fuit diluuium, & Egialeus in Sycio-
 ne regnauit, a quo Sycionum regnum incœpit. Tunc etiā Cretus
 primus, qui in Creta regnauit. Acusilaus ꝑo Phoroneum omnium
 hominum primum ait fuisse, unde Phoronidos poeta mortaliū pa-
 trem appellat. Sed ab Inacho ad Agamemnonē uiginti generatio-
 nes fuerunt. Decimo autem & octauo anno, Agamemnonij regni
 Troia euertitur, Demophonte Thesei filio atheniensibus regnan-
 te. Fuit autem Theseus imitator Herculis generatione una ante bel-
 lum troianum. Ita Moses ante Dionysij in deum translationem sex-
 centos & quattuor annos fuisse inuenit. Perseo enim regnante tri-
 gesimo iam atq; secundo anno, ut Apollodorus in libro de tempo-
 ribus scribit, Dionysius hominem exiuit, a quo ad Herculem & Ia-
 sonem, aliosq; Græcorū heroas, qui in argo fuerunt, sexagintatres
 anni colliguntur, quibus cum etiam Aesculapius, atq; Dioscuri, ut
 Rhodius Apollonius in argonautis testatur, fuerunt. A regno autē
 Herculis in argis usq; ad translationē suam, & Aesculapij in deas tri-
 ginta & octo anni fuerunt, ut Apollodorus scribit. Hinc autem ad
 Castoris & Pollucis assumptionem anni. liij. quando etiam Troia
 euerfa fuit. Verum, quoniā ut Hesiodus cæteriꝑ poetæ dicunt, Se-
 mele Cadmi filia Dionysij peperit. Cadmus autē Lynceo regnan-
 te, Thebas petijt, & literas Græcis tradidit. Patet etiam testimonio
 poetarum, qua ætate Dionysius fuit. Leo ꝑo, qui de ægyptiorū dijs
 cōscripsit, Isidem Cererem esse affirmat, quæ Lynceo regnante fuit
 undecima generatione post Mosē. Apis ꝑo Argiuorum rex, ut
 Aristippus in primo arcadicę hystorię scribit, Memphin in egypto
 cōdidit, quem Aristæus argiuus Serapidem appellatum asserit. hęc

ab aegyptijs diuinos honores consecutum non ignoramus. Nymphodorus autē amphipolitanus in tertio de asiaticis legibus, Apim taurum mortuum in foro Graecae quod latine arcam dicere possumus positum, Soroapim ac inde Serapim appellatum fuisse contendit. Fuit autem Apis tertius ab Inacho. Latona uero Titi temporibus fuit, quae Tantalos aequalem fuisse omnes testantur. Zecus uero atque Amphion musicae inuētores Cadmi temporibus fuere. Nam & si Phocemone oracula cecinisse Acrisio dicatur, tamen post Phocemoneum xxvij. annis. Orpheus Musaeus, & Linus Herculis magistri floruerunt. Homerus autē ac Hesiodus multo iuniores bello troiano extiterunt. Lycurgus uero & Solon legum apud Graecos conditores, & septem sapientes, Pherecides etiam Syrius & Pythagoras circiter prima olympiade tempora, ut diximus, fuerunt. Non ergo solum poetis ac sapientibus, uerum etiam dijs Graecorum multo uetustior Moses inuenitur. Verum, quoniam non Graeci solummodo, sed Iudei quoque de hac diligenter scripserunt, non erit ab re ab ipsis etiam aliquid sumere. Ut autem hoc loco Flauij Iosephi testimonio. Incipiam inquit primo ab aegyptiorum autoritate. Verum, quoniam uoces illorum ponere impossibile est, Manethi aegyptij, qui graece scripsit, quique a sacris aegyptiorum literis, ut dicit, transtulit, uerba transcribam. Hic igitur in libro secundo haec de Iudaeis scribit. Tuti mei temporibus inquit ab orientali parte ignoti homines in aegyptum irruerunt, facileque ipsam, ac sine bello ceperunt, quam gentem Hycussos appellant, quod significat reges, hyc enim lingua sacra rex dicitur. Vssos autem pastor appellatur, hos nonnulli Arabes fuisse opinati sunt, quamuis multi Hycussos non reges, ut diximus, sed captiuos pastores significare asserunt. Hyc enim cum aspiratione aegyptiorum lingua captiuus dicitur, quod mihi uerisimilius uideretur. Isti tenuerunt aegyptum quingentis atque undecim annis. Deinde cum pellerentur locum occuparunt, cui nomen Auaris, quo undique munito, aegyptiorum impetum euitabant. Themosis autem cum obsidendo non posset eos capere, conuenit cum eis, ut libere cum suis, quo uellent, abirent. qui non pauciores ducentis quadragintaque milibus uirorum non in Syriam, quam tunc Assyrii, quorum uires erant amplissima tenebant, sed in eam profecti regionem, quae nunc Iudaea

deuocatur, Hierosolymam condiderunt. Hæc Manethus, qui secundum ægyptias literas & historiam, duo nobis non parua testatus est. Primum quod aliunde nostri maiores in ægyptum migrarunt, Deinde quod ab ægypto mille fere annis ante Troiana tempora abierunt. Hæc Iosephus ab ægyptiorum historia. Phœnicum autem testimonio etiam usus ostendit centum quadraginta tribus annis ante a Salomone templum fuisse conditum, quam a Tyrijs Carthago conderetur. Sed quid opus est pluribus uti testibus, cum una uoce ab omnibus multo ante Troiana tempora Moses fuisse prædicetur. Sed de illis etiam aliquid dicamus, qui post Mossem fuerunt. Post eum igitur Iosue Iudæorum annis, ut nonnulli aiunt, triginta principatum tenuit, deinde, ut asserit scriptura, annis octo alienigenæ dominati sunt, postea Gothoniel annis quinquaginta, Deinde Eglum rex Moab annis decem & octo, post quæ Aod annis octuaginta, rursus alienigenæ annis uiginti, post quos Debora & Barach annis quadraginta, Madinci septem, Gedeon quadraginta, Abimelech tribus, Thola uiginti tribus, Laher uigintinouē, Amanitæ decem & octo, Lephtha sex, Esbon septem, Ealo decem, Labedon octo, Alienigenæ quadraginta, Sanson uiginti, Eli sacerdos quadraginta, quibus temporibus Troia euersa est. Samuel deinde populum iudicauit, post quem Saul regnauit annis quadraginta. Dauid similiter quadraginta, Salomon etiam quadraginta, Roboam decem & septem, Abia tribus, Assa duodecim, Iosaphat uiginti quinque, Ioram octo, Ochozitas anno uno, Gotolia annis septem, Ioas quadraginta, Amassias uigintinouem, Ozias quinquagintaduobus. Tunc prophætauerunt Amos, Ionas, Esaias, deinde regnauit Iolathan annis decem & septem, Achar similiter sexdecim. Huius temporibus olympiades coeperunt, primusque olympio stadio uictor argiuus Corylus fuit declaratus. Achar autem successit, Ezechias annis uigintinouē, tunc Rhoma condita fuit, Deinde Manasses annis quinquaginta quinque, Amon duobus, Iosias triginta unum, quando prophætauerunt Hieremias, Baruch, Oida, alique nonnulli. Deinde Ioachar tribus mensibus, Ioachim annis undecim, ac demum Ezechias annis duodecim. Vrbe deinde ab Assyrijs euersa temploque cremato, in Babylonem populus abducitur, ubi Daniel & Iezechiel prophætauerunt, & post

*Moses annis 70
Iosue*

& post annos septuaginta Cyrus Persarum regnavit, qui Iudeos liberate donavit, & tunc Iesus Iosedech filius, & Zorobabel Salathielis in patria deducti, fundamenta iniecerunt, Angeo, Zacharia, & Malachia prophetantibus, post quos non fuit amplius apud Iudeos propheta. Cyri autem temporibus, septem Graecorum sapientes, quibus nullus philosophus antiquior traditur, floruerunt, quorum Thales Milesius apud Graecos primus appellatus est Physicus, quem audiuit Anaximander. Ipse quoque Milesius & Anaximandrum Anaximenes Milesius, & hunc Anaxagoras clam Cymenius, quem audiuerunt, Pericles, Archelaus, & Euripides, de quibus Pericles opibus & potentia inter athenienses excelluit, Euripides autem Poetice arti se tradidit, & Scenicus a nonnullis Philosophus appellatus est, Archelaus autem primum apud Lampfacum Anaxagore scholam suscepit, Deinde Athenas profectus, & multos alios, & Socratem auditores habuit, Anaxagorae uero temporibus, Xenophanes & Pythagoras fuerunt, Pythagorae successit Theano uxor, ac Telauges, & Menaxarchus filij. Telaugem uero Empedocles audiuit, quando etiam Eraclitus cognomine Scotinus, id est latine tenebrosus florebat, Xenophani vero Parmenides successit, Parmenidi Melissus, Melisso Zenon Eleata, quem aiunt cum Tyrannidem deponere conaretur, linguam dum a tyranno, ut conscios diceret, torqueretur, dentibus abscissam in faciem eius spuisse. Hunc audiuit Leucippus, Leucippum Democritus, Democritum Protagoras temporibus Socratis. Omnes igitur philosophi Graecorum post Cyrum Persarum regem fuisse comperiuntur. Cyrus autem septuaginta annis post Iudeorum captiuitatem, id est post Moysen mille ac centum fere annis fuisse perhibetur: ita necesse est, ut fatearis Philosophiam Graecorum, ac maxime Platoniam multo posteriorem Moysi fuisse. Plato enim cum Socratem primo, deinde Pythagoricos audiuerit, omnes qui ante ipsum fuerant, in Philosophia, tum eloquentia, tum prudentia superauit. Floruit autem Plato circa finem regni Persarum paulo ante Alexandrum Macedonem. cccc. annis uel paululum plus ante Augustum Caesarem.

EVSEBII